

TA'LIM MUASSASALARIDA PSIXOLOGIK XIZMAT HAQIDA OLIMLARNING QARASHLARI

Qovlonbekov Abdulaziz Abdullajon o'g'li

FarDU asisstant-o'qituvchi

Psixologik xizmatlar - bu psixologik yordam, maslahat, qo'llab-quvvatlash va turli psixologik muammolarni hal qilishga qaratilgan faoliyatlar to'plamidir. Ushbu xizmatlar, odatda, psixologlar tomonidan taqdim etiladi va shaxsiy, ijtimoiy, emosional yoki kognitiv muammolarni yengish, stressni boshqarish, shaxsiy o'sish va rivojlanish, o'z-o'zini anglashni chuqurlashtirish va sog'lom psixologik holatni ta'minlash uchun yordam beradi. Psixologik xizmatlar ta'lim muassasalarida o'quvchilarning ruhiy va emosional ehtiyojlarini qondirishga, ularning psixologik salomatligini saqlashga, shaxsiy va ijtimoiy moslashuvini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan bo'ladi.

Psixologik xizmatlarning asosiy turlari:

1. "Individual maslahat (psixoterapiya):" - bu xizmat psixologning shaxsiy uchrashuvlari orqali taqdim etiladi, bu yerda odamning o'ziga xos muammolarini hal qilishga yordam beriladi. Masalan, depressiya, anksiyete, stressni boshqarish, o'z-o'zini anglashda qiyinchiliklar va boshqa psixologik holatlar.

2. "Guruh terapiyasi:" - psixologlar guruhlar bilan ishlash orqali o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvini yaxshilash, stressni boshqarish, kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Guruh terapiyasi odatda o'quvchilarning bir-biriga yordam berish, tajriba almashish va qo'llab-quvvatlashiga asoslanadi.

3. "Profilaktik psixologik yordam:" - bu turdagi xizmatlar psixologik muammolarni oldini olishga qaratilgan. Bunga o'quvchilarga stressni boshqarish, vaqtni samarali tashkil etish, o'z-o'zini anglash va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish kabi mashg'ulotlar kiradi.

4. “Maslahat va yo‘naltirish:” - psixologik xizmatlarning yana bir turi bu o‘quvchilarga o‘qish, karyera tanlash, ijtimoiy moslashuv, o‘z-o‘zini rivojlantirish bo‘yicha maslahatlar berishdir. Bu xizmatlar o‘quvchilarni o‘z yo‘llarini topishga va ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli bo‘lishga yordam beradi.

5. “Onlayn psixologik yordam:”- zamonaviy texnologiyalar yordamida masofaviy psixologik xizmatlar ham ko‘p tarqalgan. O‘quvchilar internet orqali psixologik maslahatlar va yordam olishlari mumkin. Bu turdagi xizmatlar, ayniqsa, uzoq hududlarda yoki kasallik sababli ta’lim muassasasiga qatnash imkoniyati bo‘lmagan shaxslar uchun qulaydir.

6. “Psixologik tekshiruvlar va diagnostika:” - psixologik xizmatlar o‘quvchilarning psixologik holatini tahlil qilish, ularning ijtimoiy va emosional salomatligini baholash uchun diagnostik usullarni o‘z ichiga oladi. Bu orqali psixologik yordamga ehtiyoji bo‘lgan shaxslarni aniqlash va ular uchun mos yordam ko‘rsatish mumkin.

Psixologik xizmatlarning maqsadi- psixologik xizmatlarning asosiy maqsadi o‘quvchilarning psixologik salomatligini qo‘llab-quvvatlash va yaxshilashdir. Bu xizmatlar, o‘quvchilarni ruhiy va emosional muammolarini hal qilishda, ijtimoiy moslashuvni yaxshilashda, stressni boshqarishda, shaxsiy va ijtimoiy hayotda muvaffaqiyatga erishishda yordam beradi. Psixologik xizmatlarning asosiy maqsadlari quyidagilardan iborat bo‘lishi mumkin:

- O‘quvchilarning psixologik salomatligini saqlash va qo‘llab-quvvatlash.
- Shaxsiy va ijtimoiy muammolarni hal qilishda yordam ko‘rsatish.
- Ruhiy salomatlikni rivojlantirish va stressni boshqarish ko‘nikmalarini o‘rgatish.
- O‘quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash.
- Ta’lim jarayonida o‘quvchilarning ruhiy va emosional farovonligini yaxshilash.

Ta’lim muassasalarida psixologik xizmatlarning o‘rni juda muhim. Psixologik xizmatlar o‘quvchilarning akademik muvaffaqiyatiga, ijtimoiy

moslashuviga, o'z-o'zini anglashiga va umumiy ruhiy salomatligiga ta'sir qiladi. Psixologik xizmatlarning ta'lim muassasalaridagi roli quyidagi jihatlardan iborat:

- “Emosional barqarorlikni ta'minlash:” Psixologik xizmatlar o'quvchilarning ruhiy salomatligini ta'minlash, stress va depressiyaga qarshi kurashish, hissiy muvozanatni saqlashga yordam beradi.

- “Ijtimoiy moslashuvni yaxshilash:” O'quvchilarning ijtimoiy muhitga moslashuvini, do'stlik va jamoaviy ishlarni rivojlantirishda psixologik xizmatlar yordam beradi.

- “Pedagogik stressni boshqarish:” Psixologik xizmatlar o'qituvchilarni stressni boshqarish va o'zaro muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda ham yordam ko'rsatadi.

Psixologik xizmatlar ta'lim muassasalarida o'quvchilarning ruhiy va emosional holatini yaxshilash, ularning shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, stressni boshqarish va ijtimoiy moslashuvni yaxshilashga qaratilgan muhim vosita hisoblanadi. Psixologik yordam va maslahatlar o'quvchilarning akademik va ijtimoiy muvaffaqiyatiga ta'sir qiladi, ularning hayotidagi qiyinchiliklarni engishga yordam beradi. Psixologik xizmatlar ta'lim tizimida o'quvchilarning ruhiy va emotsional farovonligini ta'minlashda, ularning shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda va ijtimoiy moslashuvini osonlashtirishda katta ahamiyatga ega. Olimlar va mutaxassislar psixologik xizmatlarning ta'lim muassasalarida rolini bir qancha nuqtai nazarlardan yoritib kelganlar.

Vygotskiy L.S. – “Psixologik xizmat ta'lim jarayonining ajralmas qismi bo'lib, u o'quvchilarning psixologik holatini tushunishga va ularning rivojlanishida yuzaga kelgan to'siqlarni engishga yordam beradi”. Vygotskiy ta'lim jarayonida muhitning o'quvchining psixologik rivojiga qanday ta'sir qilishini va pedagogik yondashuvlar orqali qanday qilib salbiy ta'sirlarni kamaytirishni o'rgangan. Pavlov, psixologiya va nevrologiya sohasida qilingan ishlari orqali psixologik xizmatlarning o'quvchi muhitiga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlagan. U, ayniqsa, shaxsning his-tuyg'ulari va kayfiyati bilan bog'liq masalalarda psixologik xizmatlarni rivojlantirish zarurligini ta'kidlagan. Uning fikriga ko'ra, ta'lim jarayonida

o'quvchilarning psixologik salomatligini qo'llab-quvvatlash o'zgaruvchan sharoitlarda muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi. Maslou o'zining "yuksaluvchi ehtiyojlar piramidasini" yaratgan va psixologik xizmatlarning ta'lim muassasalaridagi o'rnini aniqlashda uning nazariyasi katta ahamiyatga ega. Uning fikriga ko'ra, o'quvchilarning asosiy ehtiyojlari (fiziologik, xavfsizlik, sevgi va e'tibor, hurmat) qondirilganidan so'ng, ular yuqori darajadagi ruhiy rivojlanish va o'qishdagi muvaffaqiyatlarga erishishlari mumkin. Erikson psixologik xizmatlarning o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga xizmat qilishini, shuningdek, o'quvchilarning psixologik jarayonlari va ular o'tkazayotgan ijtimoiy sinovlar natijasida yuzaga keladigan muammolarga yechim topishni ta'kidlagan. U shaxsiyatning rivojlanish jarayonida muhim bosqichlarni belgilab, psixologik yordamning ahamiyatini oshirdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdurasulov.R. Maktabda psixologik xizmat. - Jizzax. 2009y
2. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya asoslari. – T.: 2014
3. Davletshin M.G. va boshqalar. Yosh davrlari va pedagogik texnologiya. T., 2004.
4. Davletshin M.G. Zamonaviy maktab o'qituvchisi psixologiya. T., 2008.
5. Vohidov M.V. Maktabgacha tarbiya psixologiyasi. T. "O'qituvchi", 2006.
6. G'oziev E. Psixologiya. T., "O'qituvchi", 2004.
7. Krutetskiy V.A. Pedagogik psixologiya asoslari. T., "O'qituvchi", 2008.